

Asia **VESIJOHTOVERKOSTOON LIITETTYJEN VESILAITTEISTOJEN TARKASTAMINEN**

Viite Sosiaali- ja terveysministeriön toimenpidepyyntö 'Vesilaitteiden liittäminen vesijohtoverkoston',
Dnro STM/3982/2007, 14.12.2007

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt kuntien terveydensuojeluviranomaisia selvittämään yhteistyössä talousvettä toimittavien laitosten kanssa, onko vesilaitosten verkostoon liitetyissä kiinteistöissä käytetty sellaisia teknisiä ratkaisuja, joista voi aiheutua terveyshaittaa. Selvityspyynnön taustana on Nokialla loppuvuodesta 2007 sattunut vesiepidemia. Epidemia johtui siitä, että jäteveden puhdistamalla ns. teknisenä vetenä käytettyä pesuvettä pääsi vesijohtoverkoston auki jääneen venttiilin kautta.

Selvityksen kohteena olevat kiinteistöt

Selvitys kohdistetaan vesihuoltolaitoksiin ja niiden sellaisiin asiakaskiinteistöihin, jotka käyttävät paljon vettä ja joilla voi olla jätevesien, prosessivesien tai muiden vesilähteiden vesien ja vesijohtoverkoston välisiä liitoksia. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi:

- **jäteveden puhdistamot ja jäteveden pumppaamot**
- **vedenottamot ja uimahallit**
- **suuret teollisuuslaitokset**, joissa talousvesi ja prosessivesi voivat sekoittua (esimerkiksi kaukolämpö- ja kaukokylmälaitokset, voimalaitokset, suuret pesulat, kemianteollisuuden tuotantolaitokset, suuret elintarvikealan ja metsäteollisuuden yritykset, maatalouden suuret tuotantoyksiköt)
- **kiinteistöt**, joilla on kiinteä palonsammutus- eli sprinklerijärjestelmä (esimerkiksi kauppakeskukset, terveyskeskukset, vanhainkodit, toimistorakennukset)

Selvitystä ei sen sijaan kohdisteta tässä vaiheessa esimerkiksi:

- yksittäisiin asuinkiinteistöihin ja taloyhtiöihin (taajamien ja haja-asutusalueiden asuinkiinteistöt, kerrostalot, paritalot ja rivitalot)
- pieniin liikehuoneistoihin ja toimistoihin

vaikka niillä saattaakin olla liitoksia kaukolämpöverkon ja vesijohtoverkon tai oman kaivoveden ja vesijohtoverkon välillä.

Selvityksen tekeminen

Selvitys voidaan tehdä alla olevan esimerkin mukaisesti tai muulla sopivaksi katsotulla tavalla:

1. Selvitys on syytä aloittaa kokoamalla asiantuntijaryhmä. Asiantuntijaryhmään voivat kuulua esimerkiksi:

- kunnan terveydensuojeluviranomaisen edustajana terveystarkastaja (terveydensuojelun asiantuntija)
- vesihuoltolaitoksen (talousvettä toimittavan laitoksen ja jätevesilaitoksen) edustaja(t) (vesihuollon asiantuntija)
- kunnan rakennusvalvontaviranomaisen edustaja (rakennus- ja kiinteistötekniikan asiantuntija)
- aluepelastuslaitoksen edustaja (sammutusjärjestelmien asiantuntija)

2. Asiantuntijaryhmä kartoittaa kunnan alueella sijaitsevat kiinteistöt, jotka ovat mahdollisia riskikohteita ja selvittää siinä laajuudessa kuin on kohtuullista, miten vesilaitos on huolehtinut siitä, ettei sen verkostoon ole liitetty tai liitetä säädösten vastaisia kytkentöjä

Kartoitustyössä voidaan käyttää apuna mm.:

- vesihuoltolaitoksen tiedossa olevia kohteita: esimerkiksi vedenottamot, jäteveden pumppaamot ja puhdistamot sekä kiinteistöt, joihin on asennettu palonsammutusjärjestelmä tai jotka ovat suuria vedenkäyttäjiä
- kunnan terveydensuojeluviranomaisen luetteloja toiminnanharjoittajista, jotka ovat suuria veden käyttäjiä ja jotka ovat saaneet terveydensuojelulain mukaisen luvan tai tehneet terveydensuojelulain mukaisen ilmoituksen toiminnastaan
- luetteloja kunnan alueella sijaitsevista toiminnanharjoittajista, jotka ovat saaneet ympäristöluvan
- rakennusvalvonnan tietoja

3. Kohteiden kartoituksen jälkeen asiantuntijaryhmä:

- arvioi jokaisen kohteen osalta, kuinka suuren riskin se muodostaa vesijohtoveden laadulle
- tekee luettelon suuririskisistä kohteista, jotka tarkastetaan

Riskinarviointi tehdään sen perusteella, kuinka paljon vettä kohde käyttää ja kuinka haitallista terveydelle kohteen käyttämä prosessivesi on. Riskinarvioinnissa on syytä keskittyä erityisesti kohteisiin, joista mikrobiologinen saastuminen on mahdollista. Siten esimerkiksi jäteveden puhdistamon riski on paljon suurempi kuin sammutusjärjestelmien.

4. Kiinteistön omistajaan otetaan yhteyttä. Hänen kanssaan sovitaan tarkastusaika, ja häntä pyydetään tarkastusta varten ennalta valmistelemaan selvitys järjestelmänsä mahdollisesti liittyvistä riskirakenteista sekä muutoinkin valmistautumaan tarkastukseen.

5. Kohteen tarkastus tehdään siinä laajuudessa kuin se on kohtuudella mahdollista. Tarkastus tehdään terveydensuojelulain 45 § nojalla terveydensuojeluviranomaisen toimesta. Lisäksi tarkastukseen voi osallistua asiantuntija, joka ymmärtää kohteen erityispiirteitä. Kiinteistön edustajan on oltava läsnä tarkastuksessa.

Tarkastus kohdennetaan kiinteistön vesi- ja viemärintijärjestelmiin sekä prosessi- ja sammutusvesijärjestelmiin sen selvittämiseksi, ettei niihin sisälly sellaisia putkiliitoksia, venttiileitä tai muita teknisiä ratkaisuja, joista voi aiheutua:

- jäte- tai prosessiveden takaisinvirtausta vesijohtoverkoston
- kiinteistön mahdollisesti käyttämästä muusta vesilähteestä peräisin olevan veden pääsyä vesijohtoverkoston (esimerkiksi joihinkin pesuihin ja huuhteluihin käytettävä ns. tekninen vesi, sammutusvaravesi)

Hyväksyttävien teknisten ratkaisujen periaatteet ja esimerkkejä niiden soveltamisesta on esitetty Suomen rakentamismääräyskokoelman osassa D1, Kiinteistöjen vesi- ja viemärlaitteistot.

6. Tarkastuksen jälkeen täytetään jokaisen talousvettä toimittavan laitoksen osalta lomake (liitteenä), johon merkitään

- talousvettä toimittavan laitoksen nimi
- terveydensuojeluviranomaisen nimi
- tarkastettu kiinteistö ja sen tyyppi (esimerkiksi jäteveden puhdistamo, ostoskeskus, meijeri, pesula)
- kohteessa tehdyt havainnot
- terveydensuojeluviranomaisen kiinteistölle mahdollisesti antamat määräykset

Tehdyt havainnot voidaan ilmoittaa esimerkiksi:

- kaikki OK
- havaittu [x] kpl liitännöitä [millaisia?], joista voi aiheutua vaaraa vesijohtoverkoston veden laadulle
 - näille kiinteistöille annetut määräykset tilanteen korjaamiseksi

7. Exel-pohjainen lomake toimitetaan sähköpostilla lääninhallitukselle 31.3.2008 mennessä.

Vastuu tarkastuksista

- Tarkastuksessa selvitetään terveydensuojelulain 1 § mukaisen terveyshaitan esiintymistä. *Terveydensuojeluviranomainen on vastuussa siitä, että tarkastukset tehdään ja että ne raportoidaan lääninhallitukselle määräaikaan mennessä.*
- Tarkastus tehdään terveydensuojelulain 45 § nojalla. Sen perusteella *tutkimuksen tekijöillä on oikeus päästä kiinteistöjen alueelle ja rakennuksiin, saada pyytämänsä tiedot ja tehdä tarvittavat tutkimukset.*
- Tarkastus tehdään siinä laajuudessa kuin terveydensuojeluviranomainen avustajineen sen pystyy kohtuudella tekemään. *Tarkastuksen jälkeen vastuu kiinteistön mahdollisista vioista ja puutteista ei siirry terveydensuojeluviranomaiselle, vaan se säilyy aina kiinteistön omistajalla.*

Ulkopuolisen asiantuntijan käyttö

- Asiantuntijana tarkastuksissa on syytä käyttää ensisijaisesti kunnan omia asiantuntijoita (vesihuoltolaitoksen, rakennusvalvonnan tai pelastusviranomaisen edustajia).
- Jos terveydensuojeluviranomaisella ja kunnan muilla viranhaltijoilla ei ole riittävästi resursseja tai asiantuntemusta selvityksen tekemiseen ja/tai valittujen kohteiden tarkastamiseen, voidaan käyttää ulkopuolista asiantuntijaa. *Ulkopuolisen asiantuntijan käytössä on huomattava se, että siitä aiheutuneita kuluja ei voi periä tarkastuksen kohteilta, koska kyseessä ei ole valvontasuunnitelman mukainen tarkastus.*

Lisätietoja

- Suomen rakentamismääräyskokoelma D1: www.ymparisto.fi → lainsäädäntö → maankäyttö ja rakentaminen → Suomen rakentamismääräyskokoelma)
- VVY:n jäsenkirje 09/2007:
 - www.vvy.fi/09_talousveden_saastumisen_ehkaiseminen.pdf
 - www.kunnat.net → yhdyskunta, tekniikka ja ympäristö → vesihuolto
- Ympäristöministeriö: www.ymparisto.fi → ajankohtaista → kuntien vesihuoltolaitosten tekniset ratkaisut tarkastettava
- Jarkko Rapala, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus
jarkko.rapala@sttv.fi
puh. 09–3967 2810
- Matti Karuvaara, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus
matti.karuvaara@sttv.fi
puh. 09–3967 2808
- Mika Rontu, Vesi- ja viemäri­laitosyhdistys
mika.rontu@vvy.fi
GSM 050 309 8470
- Tarja Hartikainen, Suomen Kuntaliitto
tarja.hartikainen@kuntaliitto.fi
GSM 050 373 8499
- Paavo Taipale, Suomen Kuntaliitto
paavo.taipale@kuntaliitto.fi
GSM 050 380 8368
- Jari Keinänen, Sosiaali- ja terveysministeriö
jari.keinanen@stm.fi
puh. 09 – 160 73126
GSM 050 354 7138